

Pojam teške baštine na primjeru Republike Njemačke

Gajšak, Martina

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:626821>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-15**

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb](#)
[Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
Ak. god. 2022./2023.

Martina Gajšak

**POJAM TEŠKE BAŠTINE NA PRIMJERU REPUBLIKE
NJEMAČKE**

Završni rad

Mentorica: dr.sc. Helena Stublić, doc.

Zagreb, rujan 2023.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Sadržaj

Sadržaj.....	ii
1. Uvod.....	1
2. Kratak pregled ratne povijesti Republike Njemačke	2
2.1. Antičko i srednjovjekovno ratovanje	2
2.2. Prvi svjetski rat i njegove posljedice	2
2.3. Uspon nacizma i Drugi svjetski rat	3
2.4. Poslijeratne podjele i ponovno ujedinjenje	5
2.5. Pomirenje i put do mira.....	6
3. Baština.....	7
3.1. <i>Kulturna baština</i>	8
3.2. <i>Važnost i uloga baštine</i>	10
4. Teška baština.....	12
4.1. Definiranje teške baštine.....	12
4.2. Primjeri teške baštine	12
5. Teška baština Republike Njemačke	14
5.1. Sjećanje na holokaust.....	14
5.2. Berlinski zid i podjela	15
5.3. Stolpersteine (Kamenje spoticanja)	16
5.4. Dokumentacijski centri i muzeji	16
5.5. Denacifikacija i suočavanje s prošlošću	17
6. Zaključak.....	19
Literatura.....	20

1. Uvod

Ovaj rad bavi se pojmom teške baštine na primjerima iz Republike Njemačke. Odabrani baštinski primjeri čine dobru osnovu za definiranje i prezentaciju pojma teške baštine zbog njemačkog bogatog iskustva i povijesti. Naime kako je poznato, Njemačka je bila glavna začetnica Drugog svjetskog rata, koja je u ono doba preživjela velike gubitke, veliki broj ljudi izgubio je svoje živote, Njemačka je doživjela velike novčane gubitke, ali također je došlo do velikih gubitaka same građe. Cilj ovoga rada svakako je objasniti sam pojam baštine i teške baštine, zatim se vratiti malo u prošlost i ukratko objasniti njemačku povijest te na koji način je došlo do velike količine teške baštine trenutačno na prostoru same Njemačke. Kao istraživačka metodu koristile su se kvantitativne metode poput istraživanja literature te analiza i komparacija primjera. Kroz rezultate samoga rada došlo se do saznanja koliko se doista govori o pojmu teške baštine, koji značaj ona ima u današnjem svijetu te koji su poznati razlozi i problemi vidljivosti i nevidljivosti teške baštine u društvu.

2. Kratak pregled ratne povijesti Republike Njemačke

Povijest rata u Njemačkoj složen je i značajan dio nacionalne prošlosti, čiji se utjecaj proteže daleko izvan njezinih granica. Od drevnih sukoba do razornih svjetskih ratova i kasnijeg procesa pomirenja, njemačka ratna povijest oblikovala je njeno društvo, politiku i globalnu percepciju (Record, 1989).

2.1. Antičko i srednjovjekovno ratovanje

Tijekom srednjeg vijeka Njemačka je bila svjedokom brojnih vojnih sukoba koji su oblikovali politički krajolik Europe. Stogodišnji rat, koji se prvenstveno vodio između Engleske i Francuske, također je vidio njemačke vitezove i vojnike koji su novačeni da se bore na obje strane. Tridesetogodišnji rat, razorni sukob koji je poharao Europu, potekao je iz Njemačke i uključivao je složenu mrežu vjerskih, političkih i teritorijalnih sporova. Osim ovih sukoba velikih razmjera, njemački vitezovi i vojnici aktivno su sudjelovali u križarskim ratovima, nizu svetih ratova čiji je cilj bio povrat Jeruzalema i Svete zemlje od muslimanske kontrole. Njemački vojni redovi, poput Teutonskih vitezova, odigrali su ključnu ulogu u tim pohodima, utvrdivši svoju prisutnost u baltičkoj regiji (Record, 1989).

Germanska plemena, poput Gota, Vandala i Franaka, odigrala su presudnu ulogu u padu Zapadnog Rimskog Carstva. Vojna snaga i žestoki otpor germanskih ratnika doveli su u pitanje rimsku vlast i preoblikovali politički krajolik Europe.

2.2. Prvi svjetski rat i njegove posljedice

Prvi svjetski rat doveo je do golemih društvenih i ekonomskih potresa u Njemačkoj. Sukob je stavio ogroman pritisak na njemačko gospodarstvo, budući da su resursi bili iscrpljeni, a industrijska proizvodnja pomaknuta prema naporima povezanim s ratom. Troškovi rata, zajedno s opterećujućim reparacijama nametnutim Versailleskim ugovorom, doveli su do hiperinflacije, raširene nezaposlenosti i ekonomske nestabilnosti u poslijeratnim godinama. Društveno tkivo njemačkog društva također je bilo ozbiljno pogođeno, jer je rat rezultirao gubitkom milijuna života i ostavio mnoge obitelji ožalošćene, a zajednice razorene (Record, 1989).

Prvi svjetski rat pridonio je padu njemačke monarhije. Kako je rat napredovao i vojna situacija se pogoršavala, javno raspoloženje okrenulo se protiv Kaisera Wilhelma II i vladajuće elite. Njemačko stanovništvo postalo je razočarano načinom na koji je vlada vodila rat i uočenim zanemarivanjem dobrobiti građana. Ovo nezadovoljstvo postavilo je temelje za političke nemire i na kraju dovelo do abdikacije Kaisera Wilhelma II u studenom 1918., označavajući kraj Njemačkog Carstva i uspostavu Weimarske Republike (Record, 1989).

Versailleski ugovor, potpisan 1919., imao je dalekosežne posljedice za Njemačku. Ugovor je nametnuo značajne teritorijalne gubitke, zahtijevajući predaju njemačkih kolonija i velikih dijelova njemačkog teritorija susjednim zemljama. Njemačka se smatrala odgovornom za rat i suočila se s ozbiljnom odštetom, osakativši njezino gospodarstvo i pogoršavši društvene i političke izazove. Uvjete ugovora mnogi su Nijemci doživljavali kao nepravedne i ponižavajuće, što je potaknulo osjećaj ogorčenosti i pridonijelo porastu nacionalističkih osjećaja (Record, 1989).

Weimarska republika, uspostavljena nakon Prvog svjetskog rata, suočavala se s brojnim izazovima i borila se za postizanje stabilnosti. Ekonomske poteškoće, političke podjele i uočena slabost povezane s republikom stvorili su plodno tlo za hvatanje ekstremističkih ideologija. Političke frakcije na oba kraja spektra, uključujući krajnje desne nacionaliste poput Nacističke stranke i radikalne ljevičarske skupine, pojavile su se u tom razdoblju, kapitalizirajući razočaranje i nezadovoljstvo njemačkog stanovništva (Record, 1989).

Posljedice Prvog svjetskog rata u Njemačkoj imale su značajan utjecaj na međunarodne odnose. Smanjeni status Njemačke i uočeno loše postupanje Versailleskim ugovorom potaknuli su želju za revizijom i potragu za osvetom. Ogorčenost i pritužbe proizašle iz rata odigrale su ključnu ulogu u oblikovanju njemačke vanjske politike u narednim desetljećima, što je u konačnici dovelo do izbijanja Drugog svjetskog rata (Record, 1989).

2.3. Uspon nacizma i Drugi svjetski rat

Uspon nacizma i Drugi svjetski rat u Njemačkoj označili su mračno i burno razdoblje u nacionalnoj povijesti. Ovaj odjeljak istražuje čimbenike koji su doveli do uspona nacizma, politiku i ideologiju režima Adolfa Hitlera te naknadno izbijanje i posljedice Drugog svjetskog rata. Nakon Prvog svjetskog rata Njemačka se suočila s političkom nestabilnošću, ekonomskim poteškoćama i društvenim nezadovoljstvom. U ovoj klimi razočaranja i društvenog preokreta Adolf Hitler i Nationalsocijalistička njemačka radnička stranka

(nacisti) stekli su značaj. Hitler je kapitalizirao nacionalističke osjećaje, antisemitske predrasude i uočenu izdaju Versailleskog ugovora, koji je Njemačkoj nametnuo oštre uvjete. Putem karizmatičnog govorništva i propagande, Hitler i nacisti obećali su obnoviti slavu Njemačke i postići rasnu čistoću (Record, 1989).

Nakon što je došao na vlast, Hitler je proveo niz politika koje su imale dalekosežne posljedice. Nacisti su slijedili agresivnu teritorijalnu ekspanziju, nastojeći vojnim osvajanjem stvoriti veće njemačko carstvo. Hitlerova ideologija arijevske nadmoći i pojam Lebensrauma (životnog prostora) poticali su želju za pokoravanjem i uklanjanjem percipiranih rasnih i ideoloških neprijatelja. Progon i na kraju genocid nad Židovima, kao i nad drugim manjinskim skupinama, rezultirao je holokaustom, jednim od najmračnijih poglavlja u ljudskoj povijesti (Engels, 2020).

Agresivna vanjska politika koju su vodili nacisti na kraju je dovela do izbijanja Drugog svjetskog rata. Godine 1939. Njemačka je napala Poljsku, što je pokrenulo niz događaja koji su rezultirali globalnim sukobom. U rat su uključene sile Osovine predvođene Njemačkom, Italijom i Japanom protiv savezničkih sila, uključujući Sjedinjene Države, Sovjetski Savez i Ujedinjeno Kraljevstvo. Njemačka vojna moć i njezina taktika blitzkriega omogućili su brza osvajanja, što je dovelo do okupacije brojnih zemalja i uspostave marionetskih režima (Engels, 2020).

Drugi svjetski rat donio je ogromna razaranja, gubitke života i patnje. Njemačka je doživjela masivna bombardiranja, široka razaranja i značajne civilne žrtve. Rat je završio bezuvjetnom kapitulacijom Njemačke 1945., što je dovelo do podjele zemlje na Istočnu i Zapadnu Njemačku, pri čemu je Berlinski zid postao simbol hladnoratovske podjele. Nürnberški procesi održani nakon rata nastojali su nacističke vođe pozvati na odgovornost za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti. U poslijeratnim godinama Njemačka je krenula u proces obnove i pomirenja. Podjela između Istočne i Zapadne Njemačke na kraju je prevladana ponovnim ujedinjenjem zemlje 1990. Njemačka se od tada suočava sa svojom mračnom prošlošću, angažirajući se u obrazovnim inicijativama, naporima za obilježavanje sjećanja i pravnim radnjama za rješavanje zločina počinjenih tijekom nacističke ere. Težnja miru, međunarodna suradnja i odbacivanje ekstremističkih ideologija postali su temeljna načela moderne Njemačke (Engels, 2020).

2.4. Poslijeratne podjele i ponovno ujedinjenje

Poslijeratne podjele i naknadno ponovno ujedinjenje Njemačke značajna su poglavlja u nacionalnoj povijesti. Nakon bezuvjetne kapitulacije Njemačke 1945., pobjedničke savezničke sile — koje su činile Sjedinjene Države, Sovjetski Savez, Ujedinjeno Kraljevstvo i Francuska — podijelile su Njemačku u četiri okupacijske zone. Zone su bile pod upravom dotičnih okupacijskih sila i trebale su osigurati stabilnost i spriječiti ponovno oživljavanje nacističkog utjecaja. Berlin, smješten u sovjetskoj zoni, također je bio podijeljen na četiri sektora (Engels, 2020).

Podjela između sovjetske zone i zona pod upravom zapadnih sila postupno se produbljivala, što je dovelo do uspostave dviju zasebnih njemačkih država. Godine 1949., Njemačka Demokratska Republika (DDR, Istočna Njemačka) osnovana je u sovjetskoj zoni, usvojivši socijalističku vladu i svrstavši se uz Istočni blok. U međuvremenu, Savezna Republika Njemačka (FRG, Zapadna Njemačka) uspostavljena je u tri zapadne zone, prihvatajući demokratski sustav i svrstavajući se uz zapadni blok. Podjelu između Istočne i Zapadne Njemačke simbolizirala je izgradnja Berlinskog zida 1961. godine. Zid, koji je podigao DDR, fizički je odvojio Istočni i Zapadni Berlin, s ciljem sprječavanja masovnog iseljavanja s Istoka na Zapad. Zid je bio snažan simbol hladnoratovske podjele i gušenja osobnih sloboda (Engels, 2020). U kasnim 1980-ima, značajne geopolitičke promjene, uključujući reforme koje je pokrenuo sovjetski vođa Mihail Gorbačov i rastuća želja za demokratskim reformama u istočnoj Europi, postavile su pozornicu za dramatičnu promjenu. Mirni prosvjedi, poput demonstracija u ponedjeljak u Istočnoj Njemačkoj, zahtijevali su političke promjene i veće slobode. Pad Berlinskog zida 9. studenog 1989. postao je odlučujući trenutak, simbolizirajući kraj hladnoratovske podjele (Engels, 2020).

Pad Berlinskog zida otvorio je put ponovnom ujedinjenju Njemačke. Pregovori između Istočne i Zapadne Njemačke, kao i četiriju okupacijskih sila, doveli su do potpisivanja Ugovora o konačnom rješenju u odnosu na Njemačku 1990. godine. Ugovorom je ujedinjenoj Njemačkoj dodijeljen puni suverenitet i uspostavljen je pravni okvir za ponovno ujedinjenje. 3. listopada 1990. Istočna i Zapadna Njemačka službeno su se ponovno ujedinile, okončavši četiri desetljeća podjela. Proces ponovnog ujedinjenja predstavljao je brojne izazove. Istočna Njemačka se suočila s ekonomskim poteškoćama jer su njezina infrastruktura i industrija bile zastarjele u usporedbi sa Zapadom. Transformacija istočnonjemačkog društva i njegova integracija u političke, ekonomske i društvene strukture ujedinjene Njemačke zahtijevala je znatne napore i sredstva. Međutim, od ponovnog ujedinjenja postignut je značajan napredak,

s ulaganjima u infrastrukturu, socijalnim programima i uspostavom demokratskih institucija koji su pridonijeli postupnom približavanju Istoka i Zapada (Record, 1989).

2.5. Pomirenje i put do mira

Nakon Drugog svjetskog rata, Njemačka se suočila s teškim zadatkom suočavanja sa svojim ratnim zločinima i priznavanja svoje odgovornosti za holokaust i druge ratne zločine. Težnja za istinom i pravdom postala je temeljni aspekt procesa pomirenja. Njemačko društvo bavilo se samorefleksijom i istraživanjem duše, prepoznajući potrebu da se pozabavi mračnim poglavljima svoje povijesti i osigura pravdu za žrtve. Nürnberški procesi, održani od 1945. do 1949., bili su niz vojnih sudova koji su procesuirali istaknute nacističke vođe i suradnike. Suđenja su postavila važan presedan za pozivanje pojedinaca na odgovornost za zločine protiv čovječnosti, ratne zločine i genocid. Postupak je pomogao uspostaviti načelo da se pojedinci mogu smatrati odgovornima za svoje postupke, bez obzira na njihov položaj ili pripadnost (Record, 1989).

Njemačka je stavila značajan naglasak na obrazovanje kao sredstvo za promicanje pomirenja i sprječavanje ponovnog pojavljivanja ekstremističkih ideologija. Uključivanje obrazovanja o holokaustu u školske programe, posjeti koncentracijskim logorima i bavljenje svjedočanstvima preživjelih postali su bitne komponente obrazovnog sustava. Ove su inicijative imale za cilj poticanje empatije, kritičkog mišljenja i razumijevanja posljedica mržnje i diskriminacije. Njemačka je uspostavila brojne spomenike i komemorativna mjesta u čast žrtvama holokausta i drugih zločina. Mjesta kao što su Memorijal ubijenim Židovima Europe u Berlinu i Memorijalno mjesto koncentracijskog logora Dachau služe kao snažni podsjetnici na užase prošlosti. Ovi spomenici pružaju prostor za razmišljanje, sjećanje i priznavanje patnje nanesene tijekom rata (Record, 1989).

Njemačka je također poduzela korake za rješavanje materijalnih posljedica rata. Zemlja je uložila značajne napore kako bi osigurala odštetu i kompenzaciju žrtvama i njihovim obiteljima, posebno onima koji su preživjeli holokaust. Ovaj proces priznaje odgovornost njemačke države i pomaže u ublažavanju materijalnih poteškoća s kojima se suočavaju oni koji su patili kao rezultat nacističke politike. Postala je snažan zagovornik ljudskih prava, demokracije i međunarodnog dijaloga. Kroz svoje sudjelovanje u organizacijama poput Ujedinjenih naroda i Europske unije, Njemačka nastoji poticati razumijevanje, suradnju i mirno rješavanje sukoba (Record, 1989).

3. Baština

Kao i s filmovima, televizijom, radijem, novinama, knjigama i internetskim stranicama, muzeji funkcioniraju kao institucije društvenog sjećanja s potencijalnom javnom ulogom u konstituiranju onoga što članovi bilo kojeg društva shvaćaju kao svoju kulturnu baštinu. Preuzimajući ovu odgovornost, ove su institucije često nudile primjere estetskih, društvenih i znanstvenih postignuća čija je svrha nadahnuti i mobilizirati kohezivne društvene obveze temeljene na dinamici prepoznavanja, identifikacije, afirmacije i prosuđivanja (Bonnell i sur. 2007:1).

Pojam kulturne baštine je širok i teško ga je precizno definirati. Uzrok tome su i sami pojmovi "kultura" i "baština", koji imaju široko značenje. Marasović, sagledavajući to iz perspektive povjesničara umjetnosti i kulture, navodi da kultura obuhvaća sve tvorbe i pojavu u materijalnom i duhovnom životu naroda i čovječanstva općenito. S druge strane, baština se definira kao nasljeđe koje preci ostavljaju potomcima (Marasović i sur. 2001).

Neosporno je da se baština kao pojam nužno veže uz identitete i iskustva. Iz ovoga proizlazi da postojanje baštine zahtijeva prisutnost subjekta koji je posjeduje i koji gradi svoje identitete na njoj. Ako prihvatimo ovu pretpostavku, dolazimo do pitanja - tko zapravo stvara baštinu? Unutar UNESCO-ove definicije primjetan je naglasak na pozitivnom aspektu baštine, kao nečemu što pripada svim ljudima te ima vrijednost koja zaslužuje zaštitu i prezentaciju. (Stublić, 2019:245)

Prema tome, pojam kulturne baštine odnosi se na sve ono što nam preci ostavljaju kao dostignuća u jeziku, književnosti, graditeljstvu, likovnim umjetnostima, uključujući i narodnu umjetnost, glazbu, kazalište, film, nauku i druga područja koja zajedno čine ukupnost kulture (Šošić, 2014:833). To su vrijednosti, tradicije, vještine i znanja koja se prenose s generacije na generaciju i imaju značajan utjecaj na identitet jednog naroda ili čovječanstva u cjelini. Kulturna baština predstavlja bogatstvo jednog društva i može se manifestirati u obliku materijalnih artefakata kao što su spomenici, arhitektonska zdanja, umjetnička djela, kao i nematerijalnih elemenata kao što su jezik, običaji, glazba, ples i rituali. Očuvanje kulturne baštine je od izuzetne važnosti za razumijevanje prošlosti, očuvanje identiteta i promoviranje interkulturnog dijaloga (Šošić, 2014:833-856).

Baština se odnosi na kulturna, povijesna i prirodna nasljeđa prenesena od prethodnih generacija koja imaju značajnu vrijednost i važnost za određenu grupu, zajednicu ili naciju. Obuhvaća širok raspon materijalnih i nematerijalnih elemenata, uključujući građevine, mjesta, artefakte, tradiciju, običaje, jezike i prirodne krajolike. Naslijeđe igra vitalnu ulogu u oblikovanju identiteta, poticanju osjećaja pripadnosti i očuvanju kolektivnog sjećanja društva. Baština obvezuje pojedinca i zajednicu na očuvanje, razumno korištenje i upravljanje (Cifrić i sur. 2014:27-34).

Razmatranje baštine kao ekonomske snage izaziva rasprave, posebno iz humanističke perspektive, dok se iz društvenih znanosti, posebno ekonomije, njeno ekonomsko značenje lako shvaća. U povijesnom kontekstu, veći dio baštine je čuvan zbog njene uloge u prenošenju kulture, identiteta i kolektivne memorije zajednice. Iako ekonomska vrijednost baštine rijetko jest glavni razlog zaštite, ona često postoji. Zbog toga su estetski i sociokulturni motivi često bili dovoljni da nešto bude sačuvano od neminovnog propadanja pod utjecajem vremena. No, s ekonomske točke gledišta, niti jedan predmet ili fenomen, bilo da je djelo ljudskih ruku ili prirodni element, nije izvan domašaja ekonomske analize. Moguće je promatrati ga kao potencijalni resurs bez tabua. Ovaj pristup potaknuo je mnoga istraživanja koja pokušavaju istaknuti važnost baštine kao ekonomske snage. (Stublić, Samavojska, 2018:283)

3.1. *Kulturna baština*

Tek nakon donošenja UNESCO-ove Konvencije o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine 1972. godine, postao je učestaliji termin "kulturna baština". Iako je pojam kulturne baštine bio prisutan i prije 1972., često su se koristili izrazi kao što su "spomenik", "starina" ili "spomenik kulture". U Hrvatskoj se tijekom 1950-ih ustalio termin "kulturno dobro" kao opis za to područje (eng. cultural property). No, izraz "kulturna baština" najpreciznije prenosi koncept brige i zaštite materijalnih i nematerijalnih izraza ljudske kulture. Ovaj termin ne samo da naglašava brigu i upotrebu trenutnih i prošlih generacija, već također ima u vidu i buduće naraštaje (Šošić 2014, 835-839).

Kulturna baština odnosi se na naslijeđene običaje, tradiciju, vjerovanja, prakse i izraze koji oblikuju identitet zajednice ili društva. Obuhvaća širok raspon materijalnih i nematerijalnih elemenata, uključujući jezik, književnost, glazbu, umjetnost, arhitekturu, rituale, festivale i tradicionalno znanje. Kulturna baština igra značajnu ulogu u definiranju vrijednosti zajednice, pružanju osjećaja pripadnosti i očuvanju njezinog jedinstvenog identiteta (Smith, 2006).

Nematerijalna kulturna baština obuhvaća prakse, reprezentacije, izraze i znanja koja se neprekidno prenose unutar zajednica s generacije na generaciju. Ona se kontinuirano oblikuje i mijenja u skladu s okruženjem i interakcijom s prirodom te poviješću. Ova vrsta baštine postoji zbog kontinuiranog nasljeđivanja te pruža zajednicama osjećaj identiteta i trajnosti, što je ključno za kulturu. Važno je napomenuti da nematerijalna kulturna baština proizlazi iz ljudske kreativnosti, prenosi se putem usmenih predaja i imitacije te nije uvjetovana fiksnim mjestom ili fizičkim predmetima.

Nematerijalna kulturna baština obitava samo u sadašnjem trenutku i predstavlja ono što zajednice prepoznaju kao neodvojivi dio svog kulturnog naslijeđa. Zbog tog svojstva, često se naziva "živim naslijeđem". (UNESCO 2011:4)

Cifrić i Poljak ističu karakteristike koje prati kulturna baština (2014, 28):

- Kulturna baština je dinamična, povijesna i kumulativna po svojoj prirodi. Nastaje tijekom vremena na određenom području, obogaćuje se ljudskom kreativnošću potaknutom okolnostima života, te se njezini sadržaji s vremenom šire i nadograđuju.
- Ovisi o vremenskom kontekstu - nešto što se smatra vrijednim u jednom razdoblju može izgubiti na važnosti u drugom. Materijalni proizvodi mogu postati manje korisni te se mijenjaju ili zamjenjuju novima, čime se prati tehnološki razvoj na nekom području ili unutar određene kulture.
- Kontinuitet je prisutan u lokalnoj tradiciji, ali se mijenja kroz vreme prema principu selektivne valorizacije. U ruralnim društvima, promjene su bile spore i uočavale su se tek nakon više generacija.
- Kulturna baština može biti pozitivno ili negativno naslijeđe, iako se često više pažnje posvećuje pozitivnom aspektu. Očuvano naslijeđe ima aktualnu i potencijalnu vrijednost za lokalnu zajednicu, društvo ili čak globalno okruženje, bez obzira na to je li ta vrijednost pozitivna ili negativna. To obuhvaća identitet kolektiva te njegovu aktualnu i buduću uporabu.

Negativno naslijeđe je svo ono naslijeđe ranijih, ali i sadašnjih kultura i generacija, koje opterećuje život u današnjici i sutrašnjici, a koje se obično ne smatra i ne naziva baštinom. Dok nam pozitivno naslijeđe donosi mogućnost boljeg života i nastavaka sveukupne kulturne

evolucije, negativno naslijeđe na različite načine opterećuje. Pod negativnim naslijeđem podrazumijevamo sve ono za što bismo željeli da ne postoji i nije postojalo, bilo nešto materijalno, socijalno ili duhovno. Samo neki od primjera negativnog naslijeđa su „zagađenost prirode i okoliša, razrušene povijesne građevine i gradove, zlorabljenje znanstvenih spoznaja i tehnologija u društvu i okolišu, korištenje baštine u ideološke svrhe, itd“ (Cifrić i Poljak 2014, 28).

U kulturnoj evoluciji nasljeđuju se i pozitivna i negativna dostignuća s obzirom na to da su i jedna i druga dio kulture i baštine. Tijekom povijesti, selekcijom su nestali dijelovi pozitivnog, ali i negativnog naslijeđa, međutim, s vremenom su nastajali novi dijelovi (Cifrić i Poljak 2014:28)

3.2. *Važnost i uloga baštine*

Kulturna baština ima duboko ukorijenjenu ulogu u oblikovanju identiteta ljudskih zajednica. Ovaj aspekt postao je osobito izražen s uspostavom nacionalnih država, gdje je kulturna baština igrala ključnu ulogu u stvaranju jedinstvenih nacionalnih identiteta. No, čak i u manjim skupinama, kao što su etničke, vjerske ili jezične zajednice, kulturna dobra često nose simbolično značenje koje pomaže očuvanju njihovog specifičnog kolektivnog identiteta.

Ponekad će određeno kulturno dobro imati važnost za različite države ili grupe ljudi, što može izazvati pitanja oko njegove pripadnosti. Unatoč tome, suvremeni pristup kulturnoj baštini sve više prepoznaje njezinu univerzalnu vrijednost za čitavo čovječanstvo, umjesto da je percipira kao isključivo povezanu s određenom grupom ili mjestom. Unatoč tome, pitanje pripadnosti kulturnim dobrima određenoj državi još uvijek ima veliku važnost. Posebno je istaknuto kod dobara koja su označena kao nacionalna kulturna baština, te su napori često usmjereni prema zadržavanju tih dobara unutar države kojoj pripadaju ili povratu dobara koja su nelegalno iznesena (Šošić 2014, 840-841).

Uloga baštine je višestruka i obuhvaća različite aspekte koji pridonose kulturnoj, društvenoj, ekonomskoj i ekološkoj dobrobiti društava. Evo nekih ključnih uloga koje baština ima (Smith, 2006):

- Identitet i osjećaj pripadnosti: Naslijeđe igra ključnu ulogu u oblikovanju individualnih i kolektivnih identiteta. Pruža osjećaj pripadnosti i pomaže pojedincima da se povežu sa

svojim korijenima, kulturom i tradicijom. Kulturno naslijeđe, uključujući jezik, običaje i tradicionalne prakse, čini sastavni dio identiteta zajednice i potiče osjećaj ponosa i kohezije.

- Očuvanje povijesti i sjećanja: baština čuva i prenosi povijest, iskustva i sjećanje prošlih generacija. Služi kao opipljiva poveznica s prošlošću, omogućujući nam da razumijemo i učimo iz postignuća, borbi i kulturnih izričaja naših predaka. Mjesta baštine, artefakti i usmena predaja pružaju uvid u povijesni, društveni i kulturni kontekst zajednice ili nacije.

- Kulturna raznolikost i međukulturni dijalog: Baština promiče kulturnu raznolikost prepoznavanjem i očuvanjem jedinstvenih izraza različitih zajednica. Potiče interkulturalni dijalog, razumijevanje i poštovanje među različitim skupinama. Mjesta baštine, festivali i tradicionalni običaji pružaju priliku ljudima različitog podrijetla da se međusobno upoznaju i cijene tuđu kulturu.

- Turizam i gospodarski razvoj: Mjesta baštine i kulturne znamenitosti privlače turiste iz cijelog svijeta, doprinoseći lokalnim i nacionalnim gospodarstvima. Turizam povezan s baštinom pruža mogućnosti zapošljavanja, potiče mala poduzeća i potiče razvoj infrastrukture i usluga. Očuvanje i promicanje baštine može potaknuti održivi turizam, osiguravajući da lokalne zajednice imaju koristi od turističkih aktivnosti, istovremeno čuvajući cjelovitost mjesta (Smith, 2006).

- Očuvanje okoliša i održivost: Lokacije prirodne baštine, poput nacionalnih parkova i zaštićenih područja, igraju ključnu ulogu u očuvanju okoliša. Oni čuvaju jedinstvene ekosustave, biološku raznolikost i krajolike. Mjesta baštine često promiču održive prakse, uključujući eko-turizam i odgovorno upravljanje prirodnim resursima, osiguravajući dugoročno očuvanje prirodne baštine za buduće generacije.

- Obrazovanje i prijenos znanja: baština služi kao vrijedan obrazovni resurs, prenoseći znanje, vještine i vrijednosti s jedne generacije na drugu. Pruža prilike za učenje o povijesti, umjetnosti, arhitekturi, tradicionalnim običajima i okolišu. Obrazovne inicijative usredotočene na baštinu promiču kulturnu pismenost, kritičko razmišljanje i dublje razumijevanje naše zajedničke ljudske baštine.

- Društvena kohezija i dobrobit: baštinske aktivnosti i događaji okupljaju zajednice, potičući društvenu koheziju i jačajući društvene veze. Prostori baštine, kao što su muzeji, kulturni centri i mjesta baštine, pružaju mjesta za okupljanja zajednice, slavlja i kulturne razmjene. Bavljenje baštinom može poboljšati dobrobit, promicati osjećaj ponosa i kulturni kontinuitet te doprinijeti društvenom tkivu zajednice (Smith, 2006).

4. Teška baština

4.1. Definiranje teške baštine

Kada se govori o teškoj baštini, obično se odnosi na povijesne događaje, mjesta ili artefakte koji su povezani s izazovnim ili bolnim aspektima prošlosti. Ovi elementi naslijeđa često nose težinu povijesnog značaja, emocionalne rezonancije i moralne složenosti. Zahtijevaju pažljivo razmatranje i promišljanje zbog svog potencijala da izazovu snažne emocije i pokrenu teška pitanja o povijesti, identitetu i kolektivnom sjećanju (Hewison, 1987).

Uz pojam „teške baštine” (eng. difficult heritage) u srodnoj literaturi se kao njegovi sinonimi javljaju i pojmovi „disonantne baštine” (eng. dissonant heritage) i „sporne baštine” (eng. contested heritage). Tunbridge i Ashworth donose različite teorijske poglede na pojam baštine, a potom uvode i pojam disonantne baštine. Antropologinja Helaine Silverman definirala je pojam sporne baštine kao „baštine u kojoj religijske, etničke, nacionalne, političke i druge skupine manipuliraju (prisvajaju, upotrebljavaju, zloupotrebljavaju, isključuju, brišu) oznakama i manifestacijama vlastite i tuđih kulturnih baština kao sredstvima potvrđivanja, branjenja ili uskraćivanja kritičkih zahtjeva za moć, zemlju, legitimitet itd.” (Stublić i Samovojska 2018, 282).

4.2. Primjeri teške baštine

Primjeri teške baštine mogu uključivati (Hewison, 1987):

- Mjesta sukoba i tragedija: Lokacije koje su bile svjedoci značajnih sukoba, ratova ili tragedija, poput bojnih polja, spomenika genocidu ili bivših koncentracijskih logora, mogu se smatrati teškim naslijeđem. Ova mjesta služe kao podsjetnici na ljudsku patnju, gubitak i posljedice nasilja. Izazivaju nas da se suočimo s mračnijim poglavljima povijesti i promislimo o složenosti ljudskog ponašanja.
- Ropstvo i kolonijalizam: Naslijeđe vezano uz ropstvo i kolonijalizam nosi težak povijesni teret. Plantaže, utvrde ili muzeji koji dokumentiraju trgovinu robljem ili kolonijalnu eksploataciju suočavaju nas s trajnim naslijeđem tih sustava. Istraživanje ove baštine zahtijeva ispitivanje dinamike moći, rasizma i društvenih nepravdi koje su oblikovale društva i nastavljaju utjecati na njih danas. (Hewison, 1987)
- Opresivni režimi i totalitarizam: Naslijeđe povezano s opresivnim režimima i totalitarnom vladavinom može se smatrati teškim naslijeđem. Uključuje lokacije

poput bivših koncentracijskih logora, zatvora ili sjedišta tajne policije. Ova mjesta svjedoče o kršenju ljudskih prava, političkoj represiji i eroziji osobnih sloboda. Bavljenje ovom baštinom potiče na razmišljanje o opasnostima autoritarnosti i važnosti očuvanja demokracije (Hewison, 1987).

- Kulturni genocid i potiskivanje: Naslijeđe pogođeno kulturnim genocidom, politikom asimilacije ili naporima da se potisnu autohtone kulture ima veliku težinu. To može uključivati gubitak jezika, kulturnih običaja, svetih mjesta ili tradicionalnog znanja. Prepoznavanje i očuvanje takve baštine ključno je za priznavanje povijesnih nepravdi i podržavanje revitalizacije marginaliziranih kultura (Hewison, 1987).
- Postkonfliktna rekonstrukcija: U postkonfliktnim okruženjima, proces ponovne izgradnje i pomirenja podijeljenih društava može se smatrati teškim naslijeđem. Uključuje napore za zacjeljivanje rana, poticanje dijaloga i ponovnu izgradnju povjerenja među zajednicama pogođenim nasiljem i podjelama. Ovo naslijeđe obuhvaća izazove i složenost rješavanja pritužbi iz prošlosti dok težimo mirnijoj i inkluzivnijoj budućnosti (Hewison, 1987).
- Suočavanje s teškom baštinom zahtijeva osjetljivost, empatiju i predanost istini i pomirenju. To uključuje priznavanje boli i patnje iz prošlosti, poštovanje sjećanja na one koji su pogođeni i učenje iz povijesnih lekcija kako bi se oblikovalo pravednije i suosjećajnije društvo. Boreći se s ovim izazovnim aspektima baštine, društva mogu poticati dijalog, promicati iscjeljenje i težiti boljoj budućnosti (Hewison, 1987).

5. Teška baština Republike Njemačke

Njemačka ima složenu i duboku povijest koja uključuje nekoliko slučajeva teške ili teške baštine. Zemlja se suočila sa svojom prošlošću i uložila značajne napore da prizna izazovne aspekte svoje povijesti i uči iz njih.

5.1. Sjećanje na holokaust

Sjećanje na holokaust predstavlja jedan od najznačajnijih i najtežih aspekata njemačkog nasljeđa. To je bolno i teško poglavlje u povijesti koje se suočava sa zločinima počinjenim tijekom holokausta, sustavnim genocidom nad šest milijuna Židova i milijunima drugih pod nacističkim režimom. Holokaust predstavlja duboko kršenje ljudskih prava, dubinu ljudske okrutnosti i opasnosti neobuzdane mržnje i netrpeljivosti. Njemačka je preuzela odgovornost priznavanja i hvatanja u koštac s ovim teškim naslijeđem. Zemlja je uložila velike napore kako bi osigurala da sjećanje na holokaust opstane, da se oda počast žrtvama i da se naučene lekcije nikada ne zaborave (Michman, 2002).

Njemačka je dom brojnih spomen mjesta koja služe kao snažni podsjetnici na holokaust. Auschwitz-Birkenau, Dachau, Buchenwald i drugi bivši koncentracijski logori sačuvani su i pretvoreni u memorijalna mjesta. Ove lokacije stoje kao svečana svjedočanstva patnje, dehumanizacije i masovnog ubojstva koji su se dogodili tijekom holokausta. Oni pružaju prostor za razmišljanje, sjećanje i obrazovanje, omogućujući posjetiteljima da se suoče s užasima prošlosti. Njemačka stavlja značajan naglasak na obrazovanje o holokaustu. Škole diljem zemlje uključuju obrazovanje o holokaustu u svoje nastavne programe, osiguravajući da mlađe generacije uče o povijesnom kontekstu, nacističkoj ideologiji, progonu Židova i sustavnoj prirodi genocida. Obrazovne inicijative također su usredotočene na priče preživjelih i važnost borbe protiv antisemitizma, rasizma i diskriminacije (Michman, 2002).

Institucije kao što su Memorijalni muzej holokausta Sjedinjenih Država, Židovski muzej u Berlinu i Memorijalni muzej Auschwitz-Birkenau drže opsežne zbirke artefakata, dokumenata, fotografija i osobnih izvještaja. Ovi izvori doprinose razumijevanju holokausta i njegovog utjecaja na pojedince i zajednice. Nakon Drugog svjetskog rata, Njemačka je započela proces denacifikacije i tražila pravnu odgovornost za one koji su odgovorni za holokaust. Na suđenjima u Nürnbergu, koja su se održavala između 1945. i 1946., ključne su nacističke osobe procesuirane zbog svoje uloge u holokaustu i drugim ratnim zločinima. Ova potraga za pravdom služila je kao priznanje golemih razmjera počinjenih zločina i potrebe da

se počinitelji pozovu na odgovornost. Njemačka tijekom godine održava različite komemorativne događaje u znak sjećanja na žrtve holokausta. Posebno je značajan Međunarodni dan sjećanja na holokaust 27. siječnja, na godišnjicu oslobođenja Auschwitz-Birkenaua. Ovi događaji okupljaju preživjele, njihove obitelji, vladine dužnosnike i širu javnost kako bi odali počast sjećanju na one koji su stradali i ponovno se založili za sprječavanje ponavljanja takvih zločina (Michman, 2002).

5.2. Berlinski zid i podjela

Berlinski zid i podjela predstavljaju težak i dubok aspekt njemačkog naslijeđa. Oni predstavljaju bolno razdoblje u njemačkoj povijesti obilježeno fizičkim razdvajanjem, političkim ugnjetavanjem i potiskivanjem individualnih sloboda. Izgradnja Berlinskog zida 1961. godine stvorila je fizičku barijeru koja je dijelila obitelji, zajednice i cijeli grad gotovo tri desetljeća. Pad zida 1989. i naknadno ponovno ujedinjenje Njemačke predstavljaju važnu prekretnicu, ali nasljeđe podjela nastavlja oblikovati identitet zemlje i kolektivno pamćenje. Berlinski zid bio je fizička manifestacija ideološke podjele između Istoka i Zapada tijekom Hladnog rata. Predstavljao je oštru suprotnost između socijalističkog istočnonjemačkog režima, poznatog kao Njemačka Demokratska Republika (DDR), i demokratske Zapadne Njemačke. Zid je postao simbol ugnjetavanja, ograničavajući kretanje i slobodu istočnih Nijemaca, razdvajajući obitelji i služeći kao podsjetnik na autoritarni režim (Till, 2005).

Podjela Njemačke rezultirala je gubitkom temeljnih ljudskih prava za one koji žive u Istočnoj Njemačkoj. Građani su se suočavali s političkom represijom, nadzorom, cenzurom i ograničenim pristupom informacijama. Pokušaji bijega na Zapad imali su teške posljedice, uključujući zatvaranje ili čak gubitak života. Teško nasljeđe Berlinskog zida obuhvaća priče onih koji su patili pod opresivnim režimom i otpornost onih koji su se borili za slobodu. Njemačka je sačuvala i transformirala dijelove Berlinskog zida u spomenike i mjesta sjećanja. Na primjer, East Side Gallery ima dio zida prekriven šarenim muralima koje su izradili umjetnici iz cijelog svijeta. Memorijal Berlinskog zida i muzej Checkpoint Charlie pružaju uvid u povijest podjele i priče onih koji su pogođeni. Ova mjesta služe kao dirljivi podsjetnici na teško nasljeđe Berlinskog zida i podjele. Pad Berlinskog zida 1989. godine i naknadno ponovno ujedinjenje Njemačke označili su značajan događaj u povijesti. Međutim, proces ponovnog ujedinjenja bio je složen i predstavljao je svoje izazove. Teško nasljeđe podjela uključuje napore da se zaliječe rane iz prošlosti, pomire razlike između Istoka i Zapada i rješavaju socioekonomske razlike (Till, 2005).

5.3. Stolpersteine (Kamenje spoticanja)

Stolpersteine, ili "kamenje spoticanja", služi kao značajan i dirljiv aspekt teške njemačke baštine. To su male mjedene ploče ugrađene u pločnike njemačkih gradova, mjesta i četvrti. Svaki Stolperstein obilježava pojedinca ili obitelj koji su postali žrtve holokausta ili drugih oblika nacističkog progona. Ovaj masovni memorijalni projekt, koji je pokrenuo umjetnik Gunter Demnig, ima za cilj održati sjećanje na žrtve živim i staviti njihove priče u prvi plan. Stolpersteine se fokusira na individualno sjećanje, osiguravajući da žrtve nacističkog progona ne budu zaboravljene i svodeći njihovu sudbinu na više od anonimne statistike. Svaki Stolperstein nosi ime, datum rođenja, deportaciju i sudbinu pojedinca ili obitelji. Postavljanjem ovih ploča ispred posljednjih poznatih prebivališta žrtava, teška baština Stolpersteinea naglašava ljudsku dimenziju holokausta. Stolpersteine služi kao snažan način odavanja počasti i poštovanja prema milijunima ljudi koji su patili i izgubili živote tijekom holokausta. Pružajući osobne podatke i priče, ploče personaliziraju tragediju, olakšavajući ljudima povezivanje s pojedinačnim iskustvima i razmišljanje o razornom utjecaju holokausta na obitelji, zajednice i društvo u cjelini (Macdonald, 2009).

Projekt Stolpersteine doprinosi podizanju svijesti o holokaustu i sustavnom progonu različitih skupina pod nacističkom vlašću. Ove ploče djeluju kao podsjetnici u svakodnevnom okruženju, tjerajući ljude da zastanu i razmotre povijest koja je ugrađena u mjesta kojima hodaju. Stolpersteine potiču dijalog, potiču pitanja i izazivaju pojedince da se suoče s prošlošću i promišljaju o posljedicama netolerancije i mržnje. Stolpersteine predstavlja grassroots inicijativu, s mnogim lokalnim zajednicama i pojedincima koji aktivno sudjeluju u projektu. Inicijativa uključuje građane, škole i lokalne organizacije u istraživanje života i sudbina žrtava holokausta, njegujući osjećaj kolektivne odgovornosti u očuvanju sjećanja i osiguravajući da teško nasljeđe holokausta ostane relevantno za sadašnje i buduće generacije. Nailazeći na Stolpersteine, pojedinci su potaknuti da razmišljaju o povijesti, sjećanju i složenosti prošlosti. Ove male ploče remete svakodnevni ritam, tjerajući ljude da se suoče s užasima i nepravdama holokausta. Stolpersteine potiču rasprave o sjećanju, sjećanju i značaju očuvanja povijesne svijesti pred rastućim antisemitizmom, rasizmom i ksenofobijom (Macdonald, 2009).

5.4. Dokumentacijski centri i muzeji

Dokumentacijski centri i muzeji u Njemačkoj igraju ključnu ulogu u očuvanju i predstavljanju teške baštine, osobito one koja se odnosi na razdoblja rata, ugnjetavanja i

kršenja ljudskih prava. Ove institucije služe kao važni stupovi sjećanja, obrazovanja i razmišljanja, osiguravajući da se lekcije iz prošlosti ne zaborave. Dokumentacijski centri i muzeji u Njemačkoj marljivo rade na prikupljanju, očuvanju i vođenju povijesnih zapisa povezanih sa značajnim događajima i razdobljima. Oni čuvaju arhive, fotografije, dokumente, artefakte i osobna svjedočanstva koja pružaju neprocjenjive uvide u teško nasljeđe Njemačke. Jedna od primarnih funkcija dokumentacijskih centara i muzeja je educirati javnost o teškoj baštini Njemačke. Nude kurirane izložbe, multimedijske prezentacije, vodstva i obrazovne programe koji zadiru u povijesni kontekst, uzroke i posljedice događaja kao što su holokaust, Drugi svjetski rat, podjela Njemačke i kršenja ljudskih prava. Kroz interaktivna i sveobuhvatna iskustva, ove institucije potiču razumijevanje, empatiju i kritičko razmišljanje (Macdonald, 2009).

Dokumentacijski centri i muzeji posvećeni su suočavanju s teškim i često bolnim aspektima njemačke prošlosti. Obraduju teme kao što su holokaust, nacistički zločini, ratni zločini i posljedice autoritarnih režima. Dokumentacijski centri i muzeji pružaju platforme za dijalog i kritički angažman s teškim nasljeđem Njemačke. Organiziraju predavanja, seminare, panel rasprave i javne tribine koje pozivaju stručnjake, preživjele i širu zajednicu na razmjenu ideja, postavljanje pitanja i produbljivanje razumijevanja prošlosti. Ovi prostori potiču dijalog među generacijama i potiču kontinuirano promišljanje o značaju povijesnih događaja u suvremenom društvu (Macdonald, 2009).

5.5. Denacifikacija i suočavanje s prošlošću

Denacifikacija i suočavanje s prošlošću važni su i teški aspekti njemačkog nasljeđa. Oni predstavljaju predanost zemlje da se suoči sa zločinima počinjenim tijekom nacističke ere, priznajući odgovornost i težnju za pravdom, sjećanjem i pomirenjem. Nakon Drugog svjetskog rata, Njemačka je započela proces denacifikacije s ciljem čišćenja nacističke ideologije, simbola i utjecaja iz njemačkog društva. Denacifikacija je uključivala demontiranje nacističkih institucija, uklanjanje nacističkih dužnosnika s položaja vlasti i provedbu obrazovnih i kulturnih reformi. Ovaj sveobuhvatni napor nastojao je osigurati da teško nasljeđe nacističkog režima ne nastavi oblikovati njemačko društvo (Michman, Dan (ed.), 2002).

Denacifikacija je također uključivala traženje pravne odgovornosti za pojedince odgovorne za nacističke zločine. Nürnberški procesi, održani između 1945. i 1946., bili su ključni za

procesuiranje glavnih nacističkih ličnosti i uspostavljanje načela individualne odgovornosti za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti. Ova su suđenja poslužila kao značajan korak prema priznavanju teškog naslijeđa nacističke ere i pozivanju počinitelja na odgovornost. Njemačka je posvetila značajna sredstva uspostavljanju spomenika, muzeja i komemorativnih mjesta koja se bave teškom baštinom nacističke ere. Spomenik ubijenim europskim Židovima u Berlinu, na primjer, snažan je dokaz šest milijuna židovskih žrtava holokausta. Druge stranice, poput Topografije terora i Dokumentacijskog centra Nazi Party Rally Grounds u Nürnbergu, posjetiteljima pružaju povijesni kontekst, dokumentaciju i obrazovne resurse društvo (Michman, Dan (ed.), 2002).

Njemačka stavlja veliki naglasak na obrazovanje o nacističkom dobu i njegovim posljedicama. Obrazovanje o holokaustu uključeno je u školske programe, osiguravajući da mlađe generacije uče o povijesnom kontekstu, užasima holokausta i važnosti tolerancije i ljudskih prava. Teško naslijeđe denacifikacije i suočavanja s prošlošću uključuje stalne obrazovne inicijative, seminare i radionice čiji je cilj poticanje kritičkog razmišljanja, empatije i prevencije budućih zločina. Dan sjećanja na holokaust 27. siječnja, na godišnjicu oslobođenja Auschwitz-Birkenaua, ima posebno značenje. Ovi događaji okupljaju preživjele, njihove obitelji, vladine dužnosnike i širu javnost kako bi odali počast sjećanju na žrtve, razmislili o teškom naslijeđu prošlosti i ponovno se posvetili vrijednostima demokracije, ljudskih prava i socijalne pravde društvo (Michman, Dan (ed.), 2002).

6. Zaključak

Uključivanje Njemačke u Prvi svjetski rat bio je ključni trenutak u njezinoj povijesti. Kao dio Centralnih sila, Njemačka se suočila sa savezničkim snagama, izdržavši iscrpljujući četverogodišnji sukob. Versajski ugovor, koji je uslijedio nakon njemačkog poraza, nametnuo je stroge kazne, uključujući teritorijalne gubitke, razoružanje i odštetu. Oštri uvjeti sporazuma, zajedno s ekonomskom nestabilnošću, posijali su sjeme nezadovoljstva i ljutnje koji će kasnije pridonijeti usponu Adolfa Hitlera i Nacističke stranke.

Prvi svjetski rat imao je duboke i trajne posljedice u Njemačkoj. Društveno-ekonomski poremećaji, politički preokreti i nacionalno poniženje koje je zemlja doživjela nakon rata postavili su temelje za daljnju nestabilnost i u konačnici pridonijeli porastu ekstremizma. Posljedice Prvog svjetskog rata nastavit će oblikovati njemačku povijest i utjecati na međunarodne odnose u godinama koje dolaze.

Teško naslijeđe Njemačke služi kao podsjetnik na potrebu opreza protiv netolerancije, diskriminacije i ekstremističkih ideologija. Kroz komemoracije, obrazovanje i stalne napore da se suoči s prošlošću, Njemačka se nastavlja boriti sa svojim teškim naslijeđem, s ciljem njegovanja društva ukorijenjenog u sjećanju, poštivanju ljudskih prava i predanosti izgradnji bolje budućnosti.

Sjećanje na holokaust predstavlja teško naslijeđe za Njemačku, nosi težinu povijesne odgovornosti i stalne predanosti suočavanju s prošlošću. Služi kao podsjetnik na užase holokausta, važnost ljudskih prava i nužnost njegovanja društva koje se aktivno suprotstavlja antisemitizmu, rasizmu i diskriminaciji. Sjećajući se holokausta, Njemačka nastavlja težiti budućnosti utemeljenoj na pravdi, toleranciji i miru.

Denacifikacija i suočavanje s prošlošću predstavljaju teško naslijeđe za Njemačku, utjelovljujući predanost zemlje suočavanju sa svojom mračnom prošlošću, priznavanju odgovornosti i njegovanju kulture sjećanja i učenja. Kroz ove napore, Njemačka se suočava s teškim naslijeđem nacističke ere i radi na društvu koje je predano ljudskim pravima, jednakosti i sprječavanju genocida i masovnih zločina.

Literatura

1. Bonnell, Jennifer i Roger I. Simon. 2007. "'Difficult' exhibitions and intimate encounters."
2. Cifrić, Ivan i Tijana Trako Poljak. 2014. "Baština čovječanstva - održanje, korištenje i stvaranje."
3. Engels, F. The Peasant War in Germany, 2020. Dostupno online: <https://www.marxists.org/archive/marx/works/1850/peasant-war-germany/index.htm>
4. Hewison, Robert 1987 The Heritage Industry, London: Methuen
5. Macdonald, S. DIFFICULT HERITAGE Negotiating the Nazi past in Nuremberg and beyond, Routledge, 2009.
6. Marasović, T., Kulturna baština, sv. I, Split, 2001., str. 9. Usp. također Forrest, C. J. S, International Law and the Protection of Cultural Heritage, London, 2010., str. 1. et seq
7. Michman, Dan (ed.) 2002 Remembering the Holocaust in Germany, 1945–2000, New York
8. Record, P. THE WAR AGAINST GERMANY: EUROPE AND ADJACENT AREAS, CENTER OF MILITARY HISTORY UNITED STATES ARMY WASHINGTON, D.C., 1989
9. Smith, L., USES OF HERITAGE, Routledge, 2006.
10. Stublić, H., Lice i naličje baštine: prilog raspravi o pojmu teške baštine, Zagreb, 2019. Dostupno online: <https://hrcak.srce.hr/231044>
11. Stublić, H. ; Samavojska R., Uvod u problematiku komodifikacije teške baštine, Zagreb, 2018. Dostupno online: <https://hrcak.srce.hr/214403>
12. Šošić, T. (2014). Pojam kulturne baštine – međunarodnopravni pogled [The Concept of Cultural Heritage – an International Law Perspective]. 51. 833-860.
13. Till, Karen E. 2005 The New Berlin. Memory, Politics, Place, Minneapolis: University of Minnesota Press.
14. UNESCO. 2011. "2003 Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage." *Sixth session of the Intergovernmental Committee for the Safeguarding of*

the Intangible Cultural Heritage 22-29 November 2011, Bali, Indonesia.
<https://ich.unesco.org/doc/src/15164-EN.pdf>

POJAM TEŠKE BAŠTINE NA PRIMJERU REPUBLIKE NJEMAČKE

Sažetak

Ovaj rad bavi se pojmom teške baštine na primjerima iz Republike Njemačke. Odabrani baštinski primjeri čine dobru osnovu za definiranje i prezentaciju pojma teške baštine zbog njemačkog bogatog iskustva i povijesti. Naime kako je poznato, Njemačka je bila glavna začetnica Drugog svjetskog rata, koja je u ono doba preživjela velike gubitke, veliki broj ljudi izgubio je svoje živote, Njemačka je doživjela velike novčane gubitke, ali također je došlo do velikih gubitaka same građe. Cilj ovoga rada svakako je bio objasniti sam pojam baštine i teške baštine, zatim se vratiti malo u prošlost i ukratko objasniti njemačku povijest te na koji način je došlo do velike količine teške baštine trenutačno na prostoru same Njemačke. Kroz rezultate samoga rada došlo se do saznanja koliko se doista govori o pojmu teške baštine, koji značaj ona ima u današnjem svijetu te koji su poznati razlozi i problemi vidljivosti i nevidljivosti teške baštine u društvu.

Ključne riječi: baština, teška baština, Berlin, kulturna baština

THE CONCEPT OF DIFFICULT HERITAGE ON THE EXAMPLE OF THE REPUBLIC OF GERMANY

Summary

This final work deals with the concept of difficult heritage using examples of Germany. The selected heritage examples form a good basis for defining and presenting the concept of difficult heritage due to Germany's rich experience and history. Namely, as is known, Germany was the main originator of the Second World War, which at that time survived great losses, a large number of people lost their lives, Germany experienced great financial losses, but there were also great losses of material itself. The aim of this work was certainly to explain the very concept of heritage and difficult heritage, then to go back a little in the past and briefly explain German history and how a large amount of difficult heritage came to be at the moment in the territory of Germany itself. Through the results of the work itself, it was found out how much is really being said about the concept of difficult heritage, what significance it has in today's world, and what are the known reasons and problems of the visibility and invisibility of difficult heritage in society.

Keywords: heritage, difficult heritage, Berlin, cultural heritage